



Sosiaalinen hyväksyttävyys toimintatavaksi

☀️ Suositusopas



Sisällysluettelo

Johdanto	3
Voxit-osallistumisalusta	5
Robottipuhelut	5
Kehittämisehdotuksia	6
Kaavaprosessi	6
Lupaprosessi	7
Kehittämisehdotukset kohderyhmittäin	8
Suositukset yrityksille	8
Suositukset asukkaille ja järjestöille	9
Suositukset päättäjille	9
Suositukset vuorovaikutuksen parantamiseksi	10
Suositus oikea-aikaiseksi vuorovaikutuksen malliksi	10
Arviointi ja mittarit	12
Ehdotukset vuorovaikutuksen onnistumisen arviointiin	12
Suositus	13



Johdanto

Akkuarvoketju kasvaa globaalisti nopeasti. Tuotannon arvioidaan seitsenkertaistuvan seitsemässä vuodessa. Kotkan-Haminan seudulle on suunniteltu merkittäviä investointeja (prekursori-, katodiaktiivimateriaali- ja kennovalmistus sekä tukitoiminnot). Seutu toimii monin tavoin akkualan yhteistyön kärjessä Suomessa ja osana kansainvälisiä akkukeskittymiä. Teolliset hankkeet ovat tuoneet esiin tarpeen kehittää ennakkoivia ja jatkuvia malleja asukas- ja sidosryhmäyhteistyöhön, sujuvoittaa lupaprosesseja ja vahvistaa osallistumista. Vaikka aktiivista sidosryhmätyötä onkin tehty Kotkan-Haminan seudulla kehittämissyhtiö Cursor Oy:n johdolla, on asukkaiden, yritysten, päättäjien ja kolmannen sektorin välisessä vuorovaikutuksessa havaittu pullonkauloja lupaprosessien eri vaiheissa. Vuorovaikutuksen pullonkaulojen ratkaisemiseksi Cursor Oy käynnisti hankkeen: ”Sosiaalinen hyväksyttävyys ja toimilupa – asukkaiden ja yritysten yhteinen toimintamalli Kotkan-Haminan seudulla”. Hankkeen toteutusaika oli 1.2.2024–31.12.2025. Hanketta rahoitti Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra.

Tämän oppaan suositukset ja kehittämissideat on laadittu osana hanketta. Hankkeen tavoitteena oli kehittää uudenlaisia vuorovaikutuksen ja osallistumisen toimintatapoja eri sidosryhmien välille. Pyrkimyksenä oli löytää ratkaisuja siihen, että asukkaat ja kolmannen sektorin toimijat pystyisivät vaikuttamaan vihreän siirtymän lupaprosesseihin ennakkoivasti ja oikea-aikaisesti.

Hankkeen aikana kartoitettiin, minkälaisia vaikuttamisen ja vuorovaikutusten esteitä ja pullonkauloja eri sidosryhmät kokevat nykyisissä kuulemis- ja vuorovaikutusprosessissa olevan. Sen jälkeen kokeiltiin tarkoituksenmukaisimmiksi arvioituja osallistumisen ja vuorovaikutuksen menetelmiä: digitaalista Voxit-osallistumisalustaa ja robottipuheluita.

Lopuksi hahmoteltiin ylätasoon prosessikuvaus oikea-aikaisesta kuulemisesta ja vaikuttamisesta sekä laadittiin vuorovaikutuksen ja osallistumisen yleinen toimintamalli, jota voidaan hyödyntää myös muissa investointihankkeissa alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Hankkeen kohderyhmänä ovat olleet yritykset (alueella jo toimivat yritykset, alueelle houkuteltavat yritykset), asukkaat (alueella asuvat asukkaat, alueelle houkuteltavat työntekijät ja uudet asukkaat), päättäjät sekä kolmas sektori.

Suosituksat ja kehittämisideat on tarkoitettu kuntien ja seutujen investoinnitoimijoille ja kehittämisyrityksille.

Suosittelavia uusia digitaalisia menetelmiä vuorovaikutuksen vahvistamiseksi

Voxit-osallistumisalusta

Voxit (aiemmin Polis) on matalan kynnyksen digitaalinen alusta, jonka välityksellä suuret joukot pystyvät osallistumaan päätöksentekoon. Avoimeen lähdekoodiin perustuva alusta sopii erityisesti päätöksentekoprosessin alkuvaiheeseen, kun halutaan saada kattava tilannekuva päätöksenteon tueksi.

Lue lisää: www.sitra.fi/projektit/voxit-osallistumisalusta

Robottipuhelut

Puhelurobotti on tietokoneohjelma, joka soittaa puheluita ihmisten puolesta. Robottipuhelut mahdollistavat asukkaiden mielipiteiden kertomisen omin sanoin päätöksenteon tueksi. Robottipuhelu Palveluntuottajana on On-Time Research Solutions Oy, joka on Pohjoismaiden johtava robottipuheluiden soitto-palvelu. On-Time -puhelurobotti pystyy parhaimmillaan soittamaan jopa 18 000 puhelua tunnissa.

Erilaisia osallistumismenetelmiä voi ketjuttaa laajemman asukaskuulemisen varmistamiseksi.



Kehittämisehdotuksia

Kaavaprosessi

1. Ennakoiva suunnittelu ja yhteistyö

- Ennakoi kaavoituksessa yritysten pitkän aikavälin tarpeet, kuten logistiikka- ja alihankintaverkostot.
- Varmista, että yrityksillä on käytössään riittävä paikallistuntemus ja tieto kuntien käytännöistä.
- Varmista, että maakuntaliiton, kuntien ja invest in -toimijoiden yhteistyöryhmä ennakoii tonttitarpeet, esimerkiksi strategisen yleiskaavatyön yhteydessä.

2. Varhainen vuorovaikutus ja tiedottaminen

- Kontaktoidi kaikki keskeiset tahot varhaisessa vaiheessa: asukas- ja ympäristöjärjestöt, viranomaiset ja päättäjät, yritykset.
- Tiedota kaavoituksen eri vaiheista monikanavaisesti: verkkosivut, sosiaalinen media, paikallislehdet, tapahtumat.
- Varmista, että kaikki viestintä on selkokielistä ja visualisoitua: kartat, infograafit, animaatiot.
- Tee selkokieliset tiivistelmät YVA (ympäristövaikutusten arviointi) -selvityksistä ja kaavaselostuksista.

3. Osallistaminen ja kuuleminen

- Kartoita ja kontaktoidi kuulemisia ja osallistamista varten keskeiset asukas- ja ympäristöjärjestöt, jotta tieto tavoittaa toimijat varhaisessa vaiheessa.
- Varmista, että kuuleminen tehdään ennen kuin kaava on hyväksytty tai lupa on myönnetty.
- Mahdollista erilaisten osallistamisen tapojen käyttö: työpajat, asukasillat, kesäasukkaiden tapaamiset, puntaroiva kansalaispaneeli ja digitaaliset menetelmät kuten Voxit-keskustelualusta ja robottipuhelut.

- Varmista, että asukkaiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kuulemisella on vaikutusta lopullisiin päätöksiin.

4. Läpinäkyvyys ja vaikutusten arviointi

- Kokoa taloudelliset, työllisyys- ja ympäristövaikutukset esiin puolueettomien tutkimusten pohjalta.
- Kokoa julkiset koosteet palautteista ja niiden vaikutuksista päätöksiin.
- Kokoa vastineet muistutuksiin ja mielipiteisiin selkeästi ymmärrettäväksi kokonaisuuksiksi.

5. Prosessien arviointi ja tiedon luotettavuus

- Osallista riippumattomat arvioijat, esimerkiksi korkeakoulujen tutkijat, arvioimaan vuorovaikutuksen toimivuutta.
- Varmista faktapohjaisen tiedon saanti: esimerkiksi Faktabaari.
- Kutsu tiedotusvälineet aktiivisesti mukaan prosessin eri vaiheisiin.

Lupaprosessi

1. Lupahakemusten laatu ja resurssit

- Varmista luvanhakijan osaaminen ja riittävät resurssit hakemusten laadinnassa.
- Varmista, että yritykset sitoutuvat siihen, että asukkaiden ja sidosryhmien palautteella on merkitystä suunnitelmiin ja lupahakemukseen.

2. Vuorovaikutus ja tiedottaminen

- Tiedota lupaprosessien etenemisestä avoimesti ja selkokielellä hankkeen alkuvaiheista lähtien.
- Hyödynnä monikanavaista viestintää: sosiaalinen media, kauppa-keskukset, kirjastot, yleisötilaisuudet.
- Järjestä kohdennettuja asukastilaisuuksia ja tapaamisia alueen asukkaille ja kesäasukkaille.



3. Digitaaliset menetelmät ja kyselyt

- Käytä kyselyjä ja digitaalisia osallistumis- ja keskustelualustoja yleisen mielialan ja näkemysten kartoittamiseen.
- Menetelmiä voivat käyttää yritykset, kunta, elinkeinoyhtiö tai toimijat yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

4. Päättäjien ja yritysten yhteistyö

- Varmista päättäjien ja elinkeinoelämän kehittäjien yhteistyö sijoituvien yritysten kanssa, jotta yrityksen käyttämän teknologian ympäristövaikutukset ovat päättäjien ja kehittäjätahojen tiedossa varhaisessa vaiheessa.
- Varaa aikaa toimijoiden taustojen selvittämiseen.
- Varmista selkokielineen ja monikanavainen viranomaisviestintä.

Kehittämisehdotukset kohderyhmittäin

Suosituksset yrityksille

1. Selkeä ja saavutettava viestintä

- Tarjoa selkokielineisiä tiivistelmiä lupahakemuksista ja kaavaselostuksista.
- Käytä visualisointia (kartat, infograafit, animaatiot) hankkeiden ymmärrettävyyden parantamiseksi.

2. Monikanavainen tiedotus

- Viesti hankkeista verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa, paikallis-lehdissä ja tapahtumissa.

3. Vuorovaikutus ja palautteen huomioiminen

- Osoita, miten asukkaiden ja järjestöjen palaute vaikuttaa päätöksiin.
- Vastaa muistutuksiin ja mielipiteisiin selkeästi, ei vain viranomais-päätöksissä.



Suosituksset asukkaille ja järjestöille

1. Osallistuminen ja vaikuttaminen

- Hyödynnä avoimia keskustelutilaisuuksia, työpajoja ja kuulemisfoorumeita ennen päätöksentekoa.
- Käytä hyväksi tarjottuja kyselyitä ja vuorovaikutusalustoja (esim. Voxit, robottipuhelut) mielipiteiden rakentavaan ilmaisuun. Kyselyjä ja alustoja voivat tarjota oman harkintansa mukaan elinkeino-yhtiöt, yritykset, kunnat ja kuntayhtymät.

2. Seuraa tiedotusta

- Seuraa kuntien tiedotuskanavia ja osallistu aktiivisesti keskusteluun.

3. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa

- Tee yhteistyötä asukasyhdistysten ja ympäristöjärjestöjen kanssa yhteislausuntojen ja kannanottojen valmistelussa.

Suosituksset päättäjille

1. Osallistavat prosessit ennen päätöksiä

- Järjestä keskustelutilaisuuksia ja työpajoja ennen päätöksentekoa, ei pelkästään tiedotustilaisuuksia.
- Hyödynnä neutraaleja fasilitaattoreita vuorovaikutuksen koordinoimisessa.

2. Läpinäkyvyys ja luottamus

- Julkaise koosteet palautteista ja niiden vaikutuksista päätöksiin.

3. Prosessien arviointi

- Käytä riippumattomia arvioijia, kuten tutkimuslaitoksia vuorovaikutusprosessien toimivuuden arviointiin ja kehittämiseen. Yhteistyötä voi tehdä esimerkiksi LUT-yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan tutkijoiden kanssa, jotta vihreän siirtymän teknologiahankkeissa pystytään arvioimaan luottamuksen kehittymistä ja vuorovaikutuksen vahvistumista pitkällä aikavälillä.

Suositus oikea-aikaiseksi vuorovaikutuksen malliksi

1. Esiselvitysvaihe (ennen virallista lupaprosessia)

- **Yritys** esittelee alustavan hankesuunnitelman kunnalle ja viranomaisille.
- **Kunta** järjestää avoimen infotilaisuuden tai työpajan, jossa kuntalaiset voivat esittää huolia ja toiveita.
- **Viranomaiset** antavat alustavan arvion lupatarpeista ja vaikutusten arvioinnista.
- **Tavoite:** luottamuksen rakentaminen ja ennakoiva vuoropuhelu. Jo tässä vaiheessa on suositeltavaa järjestää kysely/keskustelu erilaisilla digitaalisilla menetelmillä (esim. Voxit-keskustelu tai robottipuhelut).

2. Lupahakemuksen valmistelu

- **Yritys** laatii hakemuksen yhteistyössä kunnan ja asiantuntijoiden kanssa.
- **Kuntalaisille** tarjotaan tiivistetty ja selkokielineen versio hakemuksesta.
- **Kolmannen sektorin toimijat** voivat osallistua lausuntojen valmisteluun.
- **Tavoite:** varmistaa, että hakemus huomioi paikalliset näkökulmat. Tässä otetaan huomioon edellisessä vaiheessa osallistamisen menetelmillä saatu asukkaiden kokemusperäinen tieto.



3. Kuulemisvaihe

- **Viranomaiset** julkaisevat hakemuksen ja järjestävät kuulemistilaisuuden.
- **Kuntalaiset ja järjestöt** voivat antaa muistutuksia ja mielipiteitä.
- **Kunta** voi toimia fasilitaattorina ja koota palautetta esim. digitaalisia menetelmiä käyttäen. Kunta voi järjestää uuden keskustelun/kyselyn tai käyttää muita asukasosallistumisen menetelmiä.
- **Tavoite:** saada monipuolinen palaute ennen päätöksentekoa.

4. Päätöksenteko

- **Viranomaiset** käsittelevät asukailta saadun kokemusperäisen tiedon.
- **Päätöksestä** viestittäessä kerrotaan selkeästi, miten esimerkiksi Voxit-alustan välityksellä kerätyt asukkaiden mielipiteet ovat vaikuttaneet tehtyyn päätökseen.
- **Kunta ja yritys** tiedottavat päätöksestä ja sen perusteluista.
- **Tavoite:** läpinäkyvyys ja vastuu palautteen sekä asukkaiden mielipiteen huomioimisesta.

5. Toteutus ja seuranta

- **Yritys** raportoi toiminnan vaikutuksista ja lupaehtojen noudattamisesta.
- **Kunta** voi järjestää seurantatilaisuuksia.
- **Kuntalaiset** voivat antaa palautetta toiminnan aikana.
- **Puolueeton tutkimuslaitos**, esimerkiksi korkeakoulu, seuraa ja arvioi luottamuksen ja vuorovaikutuksen vahvistumista usean vuoden ajan.
- **Tavoite:** jatkuva vuorovaikutus ja luottamuksen ylläpito.



Arviointi ja mittarit

Ehdotukset vuorovaikutuksen onnistumisen mittaamiseen ja arviointiin

Määrälliset mittarit:

- Osallistujamäärät
- Demografiset tiedot
- Vuorovaikutuksen määrä ja laatu
- Eri osapuolien kokemus osallistumisesta
- Investointihankkeen aikataulun pitävyys.



Laadullinen arviointi:

- Nostivatko vuorovaikutuksen tulokset esiin uusia näkökulmia tai innovatiivisia ideoita, joita otettiin mukaan investointihankkeiden suunnitteluun tai valmisteluun?
- Johtivatko vuorovaikutuksen tulokset merkittäviin sisällöllisiin muutoksiin investoinnin valmistelussa tai päätöksenteossa?
- Auttoivatko vuorovaikutusmenetelmien tulokset yritystä tai kehitysyhtiötä tekemään vaikean päätöksen?
- Vahvistiko vuorovaikutuksen prosessi yrityksen ja kehitysyhtiön luottamusta kansalaisten valmiuksiin käydä avointa vuoropuhelua?
- Vahvistiko vuorovaikutuksen prosessi kansalaisten luottamusta yritysten ja kehitysyhtiön valmiuksiin käydä avointa vuoropuhelua.
- Tavoitettiin osallistamismenetelmien avulla tehokkaasti ja laajasti haluttua kohderyhmää, mikä säästi resurssejamme?

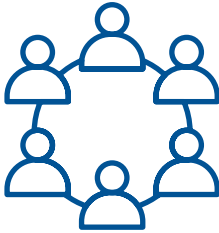
Osallistumismenetelmien kustannustietojen vertailu vaikuttavuusmittareihin auttaa arvioimaan menetelmien kustannustehokkuutta ja suuntaamaan resursseja tarkoituksenmukaisesti.

Yhteenveto

Viranomaisten, yritysten, päättäjien, asukkaiden ja kolmannen sektorin toimijoiden hyvä yhteistyö sekä toimiva vuorovaikutus rakentavat ja vahvistavat keskinäistä luottamusta. Oikea-aikainen vuorovaikutus on investointihankkeen onnistumisen yksi edellytys. Se vähentää lupaprosessien pitkittymisen riskejä ja lisää investointihankkeiden sosiaalista hyväksyttävyyttä.



SOSIAALINEN HYVÄKSYTTÄVYYS



YHTEISTYÖ JA
VUOROVAIKUTUS

LUOTTAMUKSEN
RAKENTAMINEN



KUULEMINEN JA
OSALLISTUMINEN

